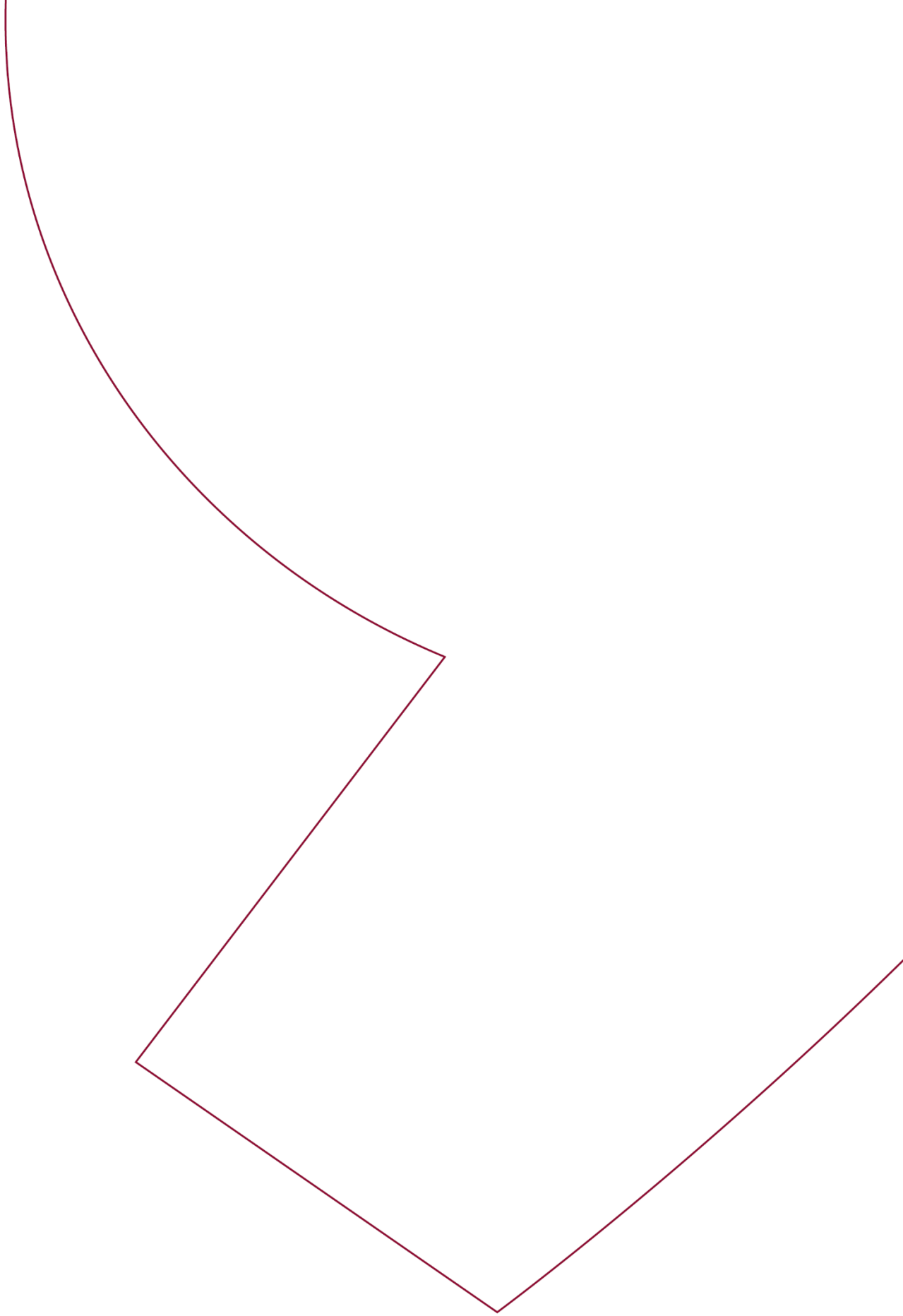

BEOORDELINGSRAPPORT

Instelling met erkenning ITK

hbo-bacheloropleiding
Communication and Multimedia Design
voltijd

Hogeschool Rotterdam

Sir Winston Churchilllaan 273

2288 EA Rijswijk

Postbus 70, 2280 AB Rijswijk

+31 (0)88 998 3140

www.hobeeon.nl

info@hobeeon.com

BEOORDELINGSRAPPORT

Instelling met erkenning ITK

hbo-bacheloropleiding

Communication and Multimedia Design

voltijd

Hogeschool Rotterdam

ISAT: 34092

Hobéon Certificering & Accreditatie

Datum

2 april 2025

Drs. R.B. (Ruud) van der Herberg

M. (Marieke) Rietbergen MA

D. (Danica) Mast MSc

B. (Bibi) Fransen

Secretaris

C.F. (Cathelijne) van Oeffelt MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	4
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	EINDOORDEEL	20
6.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	22
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	23
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	26
BIJLAGE IV	Panel Samenstelling	27

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Rotterdam
Status instelling	Bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief (d.d. september 2019)
NAAM OPLEIDING (zoals in RIO)	Communication and Multimedia Design
Opleidingscode (ISAT)	34092
Onderdeel	Communicatie, Media en Informatietechnologie
Oriëntatie opleiding	Hbo
Niveau opleiding	Bachelor
Graad en titel	Bachelor of Science
Aantal studiepunten	240
Afstudeerrichtingen en specialisaties	n.v.t.
Locatie(s)	Rotterdam
Variant(en)	Voltijd
Onderwijstaal	Nederlands
Werkt de opleiding met leeruitkomsten, en zo ja, in welke varianten van de opleiding?	Nee
Datum audit / opleidingsbeoordeling	10 december 2024

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design (hierna: CMD) van Hogeschool Rotterdam (HR) is een vierjarige voltijdopleiding van 240 EC. De opleiding maakt deel uit van het Instituut voor Communicatie, Media en Informatietechnologie (CMI) van Hogeschool Rotterdam. CMD leidt studenten op tot digitale ontwerpers die met een human-centered aanpak betekenisvolle interactieve producten en diensten ontwerpen voor een snel veranderende digitale wereld waar de nadruk op de realisatie van ontwerp en verdieping daarvan ligt.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

Het auditpanel beoordeelt de opleiding op standaard 1 als 'voldoet'. De eindkwalificaties van de opleiding zijn duidelijk geformuleerd en sluiten goed aan bij het landelijke beroepsprofiel en actuele ontwikkelingen in het CMD-domein. De zes herijkte eindcompetenties, die vanaf 2024-2025 gefaseerd worden ingevoerd, bieden een brede basis en de mogelijkheid voor specialisatie. Deze competenties zijn goed gekoppeld aan het NLQF-6, wat het bachelorniveau borgt. De opleiding legt nadruk op competenties als empathie (culturele sensitiviteit), samenwerking en op maatschappelijke vraagstukken, wat goed aansluit bij de diversiteit en inclusiviteit van Rotterdam. Dit Rotterdamse karakter wordt gewaardeerd door zowel studenten als externe stakeholders.

Daarnaast onderhoudt de opleiding sterke banden met het werkveld, onder andere via de werkveldcommissie, wat zorgt voor relevante praktijkgerichte input voor constante afstemming. De internationale oriëntatie van de opleiding bereidt studenten voor op de globaliserende aard van het vakgebied. Het panel waardeert de manier waarop de opleiding het onderzoekend vermogen van studenten integreert in de Design Challenges, waarbij studenten leren experimenteren met nieuwe technologieën en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit is belangrijk voor de toekomstige ontwerpers, zo stelt de opleiding, omdat zij continu moeten inspelen op veranderingen en vernieuwingen in de digitale wereld.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditpanel beoordeelt de opleiding op standaard 2 als 'voldoet'. De opleiding CMD biedt een goed opgebouwd en samenhangend programma dat studenten opleidt tot digital designers met een mensgerichte ontwerpbenadering. Het curriculum is gestructureerd in drie leerlijnen: praktijkgestuurd (Design Challenges), skillsgestuurd (Portfolio en Design Skills), en kennisgestuurd (Design Theory). Deze leerlijnen bieden studenten een solide basis voor zowel praktische ontwerpvaardigheden als theoretische kennis. Het programma biedt ruime keuzemogelijkheden, waaronder Personal Challenges en in het derde jaar diverse Design Challenges, en een minor in het vierde jaar, waarmee studenten hun opleiding kunnen personaliseren en verder verdiepen. Het panel constateert dat er binnen de opleiding kansen liggen om concepten als reflectie, formatief handelen en professionalisering explicieter te benoemen en uit te werken, zowel in de onderwijsvisie als in de inhoudelijke invulling van Design Theory. Door het proces van het conceptualiseren in de onderwijsontwikkeling te versterken, kan de opleiding een gemeenschappelijke taal ontwikkelen die de samenhang binnen het curriculum vergroot en de bewustwording bij zowel docenten als studenten versterkt.

De opleiding heeft ook een sterke internationale dimensie, waarin studenten kennis opdoen over culturele diversiteit, inclusiviteit en de wereldwijde ontwerppraktijken. Ze kunnen deelnemen aan internationale Design Challenges, studiereizen en uitwisselingsprogramma's, evenals Blended Intensive Programmes (BIPs). Daarnaast speelt onderzoek een belangrijke rol in het curriculum, met actieve bijdragen van lectoraten en kenniscentra die studenten betrekken bij actuele maatschappelijke vraagstukken.

De opleiding beschikt over een goed uitgeruste leeromgeving, waaronder het Stadslab, waar studenten kunnen werken met technologieën zoals VR-labs, 3D-printers en lasersnijders. Dit versterkt hun ontwerpvaardigheden en stimuleert innovatief denken. De ontwerpstudio's fungeren als een thuisbasis voor samenwerking en leren, met een laagdrempelige sfeer. Ouderejaars studenten dragen bij aan dit 'huiskamergevoel' door peercoaching en het organiseren van activiteiten.

Standaard 3. Toetsing

Het auditpanel beoordeelt de opleiding op standaard 3 als 'voldoet'. Het panel beoordeelt de toetsing binnen CMD als adequaat en constateert een sterke samenhang tussen de leerdoelen, onderwijsvormen en toetsing (*constructive alignment*). De opleiding maakt gebruik van diverse toetsvormen, waarmee studenten zowel kennis als toepassing aantonen. Toetsing is authentiek en vindt plaats in realistische beroepscontexten. Daarnaast is formatief handelen een integraal onderdeel van het leerproces, waardoor studenten continu inzicht krijgen in hun voortgang. De betrouwbaarheid, validiteit en transparantie worden gewaarborgd door het gebruik van rubrics, duidelijke beoordelingscriteria en systematische feedbackmomenten. De examencommissie vervult een proactieve rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling en monitort de validiteit en betrouwbaarheid van het proces.

Ook bij het afstuderen ziet het panel een duidelijke borging van de eindkwalificaties. Studenten werken zelfstandig aan een praktijkgerichte ontwerpopgave en leveren een *high-fidelity* prototype en een *design rationale* (ontwerpverslag) op. Het panel is positief over de wijze waarop onderzoeksvaardigheden, argumentatie en redenering worden geïntegreerd in het afstudeerproces.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het auditpanel beoordeelt de opleiding op standaard 4 als 'voldoet'. Het panel beoordeelt de gerealiseerde leerresultaten als voldoende en constateert dat afgestudeerden het bachelor-niveau aantoonbaar behalen. Het panel waardeert de sterke praktijkverbinding bij het afstuderen, omdat studenten werken aan opdrachten van echte opdrachtgevers, wat hen goed voorbereidt op de beroepspraktijk.

Werkveldvertegenwoordigers en alumni zijn positief over de afgestudeerden en herkennen hen als creatieve, visueel sterke en maatschappelijk betrokken professionals. Wel ziet het panel verbeterkansen in het begeleiden van studenten bij het afbakenen van hun ontwerp vraag en het compacter maken van eindwerken om de beoordelingslast te verlagen. Verder beveelt het panel aan om een alumninetwerk op te zetten, zodat afgestudeerden actief betrokken blijven en de verbinding met het werkveld verder wordt versterkt.

Eindoordeel Positief

Gelet op het niveau van de afgestudeerden concludeert het panel dat de opleiding haar ambities waarmaakt, mede dankzij een goed opgebouwd programma waarin studenten werken aan praktijkgerichte ontwerp opdrachten en zich ontwikkelen tot creatieve, visueel sterke professionals met een maatschappelijke betrokkenheid. Het panel sprak met deskundige en betrokken docenten, die een stimulerende leeromgeving creëren voor studenten. Op basis van de bevindingen oordeelt het panel 'positief' en adviseert het de NVAO tot behoud van accreditatie voor de opleiding Communication & Multimedia Design aan de Hogeschool Rotterdam.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter op 2 april 2025.

3. INLEIDING

Het voorliggende rapport is de resultante van de opleidingsbeoordeling van de hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design (CMD) van de Hogeschool Rotterdam (HR). De beoordeling is uitgevoerd door middel van een documentanalyse en een locatiebezoek op 10 december 2024 door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen (zie bijlage IV voor verdere toelichting).

De hbo-bacheloropleiding CMD is een vierjarige voltijdopleiding van 240 EC. De opleiding maakt deel uit van het Instituut voor Communicatie, Media en Informatietechnologie (CMI) van Hogeschool Rotterdam en is gevestigd aan de Wijnhaven in Rotterdam. Met ongeveer 450 studenten is CMD een van de opleidingen binnen CMI die zich richt op het ontwerpen van digitale interacties en innovatieve technologieën.

Studenten van de opleiding CMD worden opgeleid tot digital designers die met een human-centered aanpak innovatieve en betekenisvolle interactieve producten en diensten ontwerpen. Zij leren complexe vraagstukken te vertalen naar creatieve en technologische oplossingen die impact hebben op gebruikers en de samenleving. De opleiding biedt een sterke basis als het gaat om ontwerpmethoden, digitale technologieën en onderzoekend vermogen, waarbij studenten worden gestimuleerd om interdisciplinair samen te werken en nieuwe toepassingen te verkennen. Door praktijkgerichte projecten en nauwe samenwerking met het werkveld ontwikkelen zij een professioneel en reflectief vermogen, waarmee zij zich positioneren als kritische en wendbare ontwerpers in een steeds veranderende digitale wereld. Afgestudeerden zijn breed inzetbaar, opereren zowel nationaal als internationaal en dragen bij aan innovaties binnen de creatieve en technologische sector.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie

Het auditpanel dat in 2019 de vorige visitatie uitvoerde, beoordeelde de bacheloropleiding CMD op alle standaarden van Beperkte Opleidingskader zoals opgesteld door de NVAO in 2018, als 'voldoet'. Het panel noemde destijds een aantal concrete verbeterpunten, waarmee de opleiding aan de slag is gegaan. Het huidige auditpanel (2024) is van mening dat de opleiding de aanbevelingen voldoende heeft opgevolgd. Onderstaande tabel geeft de acties die de opleiding heeft ondernomen ten aanzien van de aanbevelingen uit 2019 weer.

Aanbeveling (2019)	Opvolging
Beschrijf 'CMD op zijn Rotterdams' aan de hand van elementen die al aanwezig zijn, zoals het creëren van waarde en human-centered ontwerpen.	Sinds 2022 werkt de opleiding met het gehele team aan een hernieuwd en duidelijker geprofileerd Rotterdamse CMD-identiteit. Dit proces heeft geleid tot een versterkte focus op maatschappelijke impact, digitale technologieën en een mensgerichte ontwerpbenadering (human-centered). Het auditteam besprak de Rotterdamse kenmerken tijdens het locatiebezoek en vernam dat de opleiding zich sterk regionaal heeft gepositioneerd.
Interpreteer het ontwerpen voor interactie ruimhartig en laat ook andere dan digitale oplossingen toe bij het formuleren van interventies en oplossingen.	De opleiding heeft zich aangesloten bij het in 2021 geactualiseerde landelijke beroeps- en competentieprofiel, waarin wordt gesteld dat CMD'ers ontwerpers binnen het digitale domein zijn. Dit heeft geleid tot een scherpere positionering binnen het vakgebied, waarbij digitale interacties centraal staan.

	Tegelijkertijd blijft de opleiding ruimte bieden voor bredere ontwerpbenaderingen door aandacht te schenken aan hybride oplossingen en de impact van digitale producten op fysieke omgevingen. Dit komt onder andere tot uiting in de Design Challenges, waarin studenten werken aan multidisciplinaire vraagstukken met maatschappelijke relevantie en in de vorm van versterkte aandacht voor immersieve technologie in het curriculum.
Betrek externe kennis en <i>know-how</i> bij de ontwerp opdrachten, bouw voort op inzichten die er al zijn.	De opleiding heeft de samenwerking met het werkveld – en daarmee externe <i>know-how</i> - verder geïntensiveerd door het opzetten van kenniscommunities. Binnen deze communities werken docenten, lectoren en externe experts samen aan het verrijken van de inhoud van de Design Challenges en andere onderwijsonderdelen. Daarnaast worden professionals uit de praktijk structureel betrokken bij gastcolleges, workshops en masterclasses. Hierdoor wordt de aansluiting op actuele ontwikkelingen binnen de creatieve en technologische sector gewaarborgd en krijgen studenten de kans om te leren van en te netwerken met professionals
Biedt voldoende brede theoretische achtergronden aan in Design Theory om het persoonlijke en autonome karakter van het ontwerpen te stimuleren en om de nieuwsgierigheid naar bestaande kennis bij studenten aan te wakkeren.	De leerlijn Design Theory is door de opleiding herzien en beter afgestemd op het profiel van CMD Rotterdam. De inhoud is geactualiseerd met meer aandacht voor ethiek, inclusiviteit en de rol van nieuwe technologieën in ontwerp vraagstukken. Dit heeft geleid tot een sterkere theoretische basis die studenten helpt bij het ontwikkelen van een kritische en reflectieve ontwerpvisie. Daarnaast is de (doorlopende) leerlijn Design Theory herzien in samenspraak met lectoraten en het werkveld, waardoor de relevantie en actualiteit van de aangeboden kennis verder is vergroot
Formuleer een overkoepelend oordeel bij de eindwerken en vereenvoudig een totaaloverzicht op de beoordelingen.	De beoordelingsprocedure voor afstudeerwerken is aangescherpt om de transparantie en navolgbaarheid te vergroten. Examinatoren vullen nu vooraf een individuele beoordeling in, die vervolgens in een gezamenlijk overleg wordt besproken. Op basis van dit overleg wordt een overkoepelend eindoordeel geformuleerd, dat expliciet wordt toegelicht in een nieuw toegevoegd beoordelingsveld op het eindbeoordelingsformulier. Hierdoor is de beoordeling beter onderbouwd en inzichtelijker.

Vergroot de navolgbaarheid van verschillen in beoordelingen tussen studenten.	Naast de aangescherpte beoordelingsprocedure – met heldere criteria en inzichtelijke waardering per criterium - is er meer aandacht voor kalibratie tussen examinatoren, onder andere door intervisiebijeenkomsten en beoordelingssessies waarin docenten gezamenlijk afstudeerwerken beoordelen en bespreken. Hierdoor worden beoordelingscriteria beter geharmoniseerd en worden mogelijke beoordelingsverschillen systematisch geëvalueerd en bijgesteld, wat de navolgbaarheid van beoordelingen vergroot.
Schenk aandacht aan het vergroten van de toetsdeskundigheid in het team, zodat het team robuuster vernieuwingen kan invoeren.	De toetsdeskundigheid binnen het team is versterkt door gerichte professionaliseringstrajecten. Docenten die als examiner optreden, hebben hun Basis Kwalificatie Examinering (BKE) behaald. Daarnaast is het toetsplan van de opleiding in 2023-2024 geactualiseerd in samenspraak met onderwijskundigen, de toetscommissie en de examencommissie. Hierin is expliciet vastgelegd hoe validiteit, betrouwbaarheid en objectiviteit in toetsing worden geborgd.

In onderstaande hoofdstukken beschrijft het auditpanel zijn bevindingen met betrekking tot de standaard 1 t/m 4 van het Beoordelingskader voor een instelling met ITK¹.

¹ ITK staat voor Instellingstoets Kwaliteit.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Eindkwalificaties, beroepsprofiel en Rotterdams karakter

Volgens het panel heeft de opleiding haar eindkwalificaties op heldere wijze geformuleerd en sluit het profiel goed aan bij de actuele ontwikkelingen in het CMD-domein. De opleiding volgt het in 2021 geactualiseerde landelijke beroeps- en competentieprofiel, waarin wordt gesteld dat CMD'ers ontwerpers binnen het digitale domein zijn. CMD'ers creëren betekenisvolle interacties tussen mensen, organisaties en systemen, met digitale technologie als belangrijk materiaal. Ze ontwerpen vanuit gebruikerswaarden en maatschappelijke impact, werken samen met diverse belanghebbenden en hebben een verbindende rol in het ontwerpproces, gecombineerd met oog voor detail en overzicht.

Het landelijke profiel beschrijft een gemeenschappelijke kern die de CMD-opleidingen in Nederland bindt en omvat drie hoofdonderdelen: Mensgericht ontwerpproces (vier domeincompetenties), Professionaliteit van de CMD'er (vier professionele competenties) en Inhoud van het ontwerp (vijf speelvelden van ontwerp). Deze competenties zijn gekoppeld aan de Dublin-descriptoren en het NLQF-6, waarmee het bachelorniveau is geborgd.

Aansluitend op deze gemeenschappelijke CMD-kern heeft de opleiding van de Hogeschool Rotterdam (HR) zes herijkte eindcompetenties ontwikkeld, die vanaf studiejaar 2024-2025 gefaseerd worden ingevoerd (zie tabel 1). Deze competenties zijn afgestemd met de opleidingscommissie, het werkveld, de lectoren en het docententeam.

Competentie	Omschrijving
Zelfsturend leren	De student ontwikkelt zich als zelfstandig en reflectieve professional die zich blijft ontwikkelen binnen het vakgebied.
Samenwerken	De student werkt interdisciplinair samen en stemt af met stakeholders binnen complexe projecten.
Empathisch & verantwoord handelen	De student houdt rekening met ethische, maatschappelijke en culturele aspecten binnen het ontwerp- en ontwikkelproces.
Onderzoeken	De student onderzoekt en analyseert gebruikers, context en technologieën om tot relevante ontwerpkeuzes te komen.

Ideevorming	De student genereert innovatieve ideeën en vertaalt complexe vraagstukken naar creatieve oplossingen.
Realiseren & overdragen	De student ontwikkelt prototypes en vertaalt ontwerpen naar toepasbare digitale producten of diensten.

Tabel 1. Overzicht competenties Hbo-bachelor Communication & Multimedia Design | Hogeschool Rotterdam

De competenties sluiten nauw aan op de zeven kenniscommunities die binnen de opleiding zijn gedefinieerd:

- Digital Design Basics
- Interaction Design
- Visual Design
- Creative Concepting
- Creative Technologies
- (User) Research & Testing
- Algemene Studievaardigheden

Deze communities bieden studenten en docenten een gestructureerde manier om hun kennis en vaardigheden binnen specifieke domeinen te ontwikkelen. De communities is de Rotterdamse inkleuring van de landelijke Body of Knowledge and Skills (BoKS) en vormen een afgeleide van de verschillende beroepsrollen binnen CMD. Het panel vindt dat de opleiding hiermee sterk inzet op breed opleiden en toch studenten de mogelijkheid biedt zich te verdiepen c.q. specialiseren in specifieke aspecten van het CMD-vakgebied.

Daarnaast waardeert het panel de manier waarop CMD Rotterdam zich onderscheidt van andere CMD-opleidingen door een focus op empathie (culturele sensitiviteit), samenwerking en maatschappelijke vraagstukken. Studenten werken aan betekenisvolle ontwerpen en pakken complexe vraagstukken aan, waarbij zowel de mens als het grotere geheel een rol spelen. Dit Rotterdamse karakter wordt breed erkend binnen de opleiding en door het werkveld. In de gesprekken met studenten, docenten en externe stakeholders gaf men aan dat de opleiding sterk inzet op diversiteit en inclusiviteit, wat goed aansluit bij de stad Rotterdam. Het panel onderschrijft dit beeld en waardeert de wijze waarop de opleiding een inclusieve en maatschappelijk betrokken benadering hanteert: *“De opleiding ademt inclusiviteit, dat proeven we, dat horen we en dat hoort erbij in Rotterdam.”*

Betrokkenheid werkveld

Het panel stelt op basis van de zelfevaluatie en de gevoerde gesprekken tijdens het locatiebezoek vast dat de opleiding op een structurele en doordachte manier samenwerkt met het werkveld. CMD Rotterdam onderhoudt intensieve relaties met bedrijven, ontwerp bureaus en maatschappelijke organisatie in de regio, die bijdragen aan actuele en praktijkgerichte input. Een belangrijk instrument hiervoor is de werkveldcommissie, waarin professionals uit de creatieve en technologische sector zitting hebben. De opleiding bespreekt tijdens bijeenkomsten met deze commissie ontwikkelingen binnen het vakgebied en er vindt regelmatige evaluatie plaats over de aansluiting van de opleiding op de arbeidsmarkt.

Visie op internationalisering

Het panel constateert dat de opleiding zich bewust is van de internationale component van het CMD-vakgebied en hierop inspeelt. CMD-professionals werken steeds vaker in internationale en interdisciplinaire teams, waardoor de opleiding het noodzakelijk acht studenten hier tijdens de opleiding op voor te bereiden. Deze combinatie van een wereldwijde blik en lokale relevantie wordt door het panel gewaardeerd. Het biedt studenten een optimale voorbereiding op een beroepssector waarin globalisering en regionale verbindingen hand in hand gaan.

Visie op onderzoekend vermogen

De opleiding vindt onderzoekend vermogen bij haar studenten belangrijk. Het vakgebied van de CMD'er is continu in ontwikkeling, de complexiteit van de samenleving neemt toe en digitale producten en diensten worden een steeds essentiëler onderdeel van het dagelijks leven. Studenten moeten daarom leren te experimenteren met technologie en technologische toepassingen. Als ontwerpers van de toekomst moeten zij namelijk continu inspelen op nieuwe technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Het panel stelt vast dat de opleiding deze visie goed heeft verankerd en logisch heeft geïntegreerd in het onderwijs via een doorlopende leerlijn en Design Challenges (zie verder Standaard 2).

De opleiding kent een goede samenwerking met het lectoraat en maakt gebruik van hun expertise in het onderwijs. Er is echter volgens het panel nog ruimte om deze samenwerking verder te intensiveren, vooral op strategisch niveau. Het zou waardevol zijn om de onderzoeksfocus van het lectoraat nog beter af te stemmen op de strategische ontwikkelingsdoelen van de opleiding. Dit kan bijvoorbeeld door het lectoraat en het werkveld nog meer te betrekken bij onderzoeksprojecten. Maar ook facilitering om docenten op vaste/langere termijn onderdeel uit te laten maken van lectoraten. Zo kan de samenwerking niet alleen de kwaliteit van het onderzoek versterken, maar ook zorgen voor een nog betere afstemming op de actuele behoeften van het werkveld. Het panel ziet hierin een mooie kans voor verdere groei van de samenwerking en de bijdrage van het lectoraat aan het toekomstbeeld van de opleiding en het vakgebied.

Weging en Oordeel – Voldoet

Het auditpanel beoordeelt de opleiding op standaard 1 als 'voldoet'. De eindkwalificaties van de opleiding zijn duidelijk geformuleerd en sluiten goed aan bij het landelijke beroepsprofiel en actuele ontwikkelingen in het CMD-domein. De zes herijkte eindcompetenties, die vanaf 2024-2025 gefaseerd worden ingevoerd, bieden een brede basis en de mogelijkheid voor specialisatie. Deze competenties zijn goed gekoppeld aan het NLQF-6, wat het bachelorniveau borgt. De opleiding legt nadruk op empathie, samenwerking en maatschappelijke vraagstukken, wat goed aansluit bij de diversiteit en inclusiviteit van Rotterdam. Dit Rotterdamse karakter wordt gewaardeerd door zowel studenten als externe stakeholders.

Daarnaast onderhoudt de opleiding sterke banden met het werkveld, onder andere via de werkveldcommissie, wat zorgt voor relevante praktijkgerichte input voor constante afstemming. De internationale oriëntatie van de opleiding bereidt studenten voor op de globaliserende aard van het vakgebied. Het panel waardeert de manier waarop de opleiding het onderzoekend vermogen van studenten integreert in de leerlijn en via Design Challenges, waarbij studenten leren experimenteren met nieuwe technologieën en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit is belangrijk voor de toekomstige ontwerper, zo stelt de opleiding, omdat zij continu moeten inspelen op veranderingen en vernieuwingen in het werkveld.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centered*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren.

Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

1. Programma

Opbouw, inhoud en samenhang programma

CMD richt zich op het opleiden van digital designers met een human-centered benadering, die zich bewust zijn van de impact van hun ontwerpen op mens en maatschappij. Studenten worden daarom aangemoedigd om actief deel te nemen aan hun leerproces door te doen, te maken, feedback te ontvangen en direct het geleerde toe te passen in praktijkgerichte projecten met echte opdrachtgevers. Het onderwijs is gericht op het ontwikkelen van zelfstandigheid, waarbij studenten zelf bepalen welke thema's ze willen verkennen, in ontwerpstudio's samenwerken met verschillende stakeholders, en leren om kritisch na te denken over de onderliggende vraag en de maatschappelijke impact van hun werk. Dit leidt tot een opbouw van steeds grotere complexiteit en zelfstandigheid in de opleiding.

Het programma is opgezet in drie leerlijnen die een samenhangende basis vormen:

- (1) **De praktijkgestuurde leerlijn** Design Challenges (DC's) waarbij het draait om het oplossen van (maatschappelijke) vraagstukken in een interdisciplinaire en contextrijke leeromgeving, ingebracht door praktijkpartners. Studenten werken in teams aan beroepskritische situaties en producten, met begeleiding die ontwikkelt van intensief in jaar 1 naar zelfstandigheid in jaar 3. Just-in-time kennis en informatie wordt aangeboden via kennissessies (jaar 1), workshops (jaar 2) en masterclasses (jaar 3), afgestemd op de behoeften van studenten en het werkveld.
- (2) **Bij de skillsgestuurde leerlijn**, bestaande uit het Portfolio (jaren 1, 2 en 3) en Design Skills (jaar 1), ontwikkelen studenten (praktische) ontwerpvaardigheden door middel van workshops en klassikale bijeenkomsten waar feedback centraal staat. In Design Skills ligt de focus op visueel communiceren, met vaardigheden zoals schetsen en animeren, die essentieel zijn voor ontwerpers en veel oefening vereisen. In het Portfolio ontwikkelen studenten de competentie Professionaliseren/Zelfsturend leren en presenteren zij zich aan opdrachtgevers, stageorganisaties en werkgevers door middel van hun portfolio.
- (3) **De kennisgestuurde leerlijn** Design Theory in jaren 1, 2 en 3 wordt kennis overgedragen middels hoor- en werkcolleges. Hierbij verwerven studenten fundamentele theorieën en concepten binnen het digitale domein, zoals empathie, inclusieve

ontwerpbenaderingen en toekomstgericht en cultureel sensitief ontwerpen. De landelijke BoKS vormt de basis die studenten helpt met het ontwerpen in een diverse en complexe samenleving.

Naast deze drie leerlijnen met de verschillende lessen en studio's, biedt de opleiding de studenten ruimschoots keuzeruimte. In de Personal Challenge krijgen studenten de mogelijkheid om keuzemodules te volgen (hogeschoolbreed). In het tweede semester van jaar 3 kiezen studenten uit een aanbod van Design Challenges waar ze aan willen werken en in het eerste semester in jaar 4 volgen zij een minor (binnen of buiten het instituut CMI en/of HR).

Het panel is zeer tevreden over de opzet, inhoud en samenhang van het curriculum van CMD. De drie leerlijnen bieden een samenhangende fundering van het curriculum. De opdrachten worden per cohort op actualiteit en bruikbaarheid gecheckt, waardoor de opleiding een actueel en passend programma blijft bieden aan studenten. De kenniscommunities bieden input voor de challenges, waardoor integratie van actualiteit, inhoudelijke informatie en onderzoek plaatsvindt.

Het panel constateert dat er binnen de opleiding kansen liggen om didactisch pedagogische concepten als reflectie, formatief handelen en professionalisering explicieter te benoemen en uit te werken, zowel in de onderwijsvisie als in de inhoudelijke invulling rondom – onder andere – Design Theory. Er is nog werk aan de winkel als het gaat om een gemeenschappelijke taal binnen de opleiding. Het panel adviseert om hier aandacht aan te besteden door het proces van conceptualiseren te versterken: het expliciet benoemen en structureren van de onderliggende concepten en methoden die boven de praktische uitvoering hangen. Dit zal niet alleen bijdragen aan een eenduidigere communicatie binnen het docententeam, maar ook de bewustwording vergroten bij zowel docenten als studenten over de achterliggende principes van hun werk.

Internationale dimensie

Internationalisering speelt een belangrijke rol in het programma van CMD. De opleiding werkt samen met andere opleidingen binnen CMI en de HR om internationalisering te bevorderen. Dit gebeurt onder andere door het organiseren van bijeenkomsten met coördinatoren en het delen van kennis over interculturele samenwerking, diversiteit en de dynamiek van internationalisering. De opleiding biedt studenten de kans om kennis op te doen over culturele diversiteit en sensitiviteit, met specifieke aandacht voor inclusiviteit. In jaar 1 leren studenten over culturele verschillen in design, terwijl in jaar 2 de focus ligt op toegankelijkheid en inclusiviteit. In jaar 3 kunnen studenten deelnemen aan internationale Design Challenges (DC) en/of een studiereis naar Berlijn maken.

Daarnaast biedt de opleiding verschillende mogelijkheden voor studenten om hun internationale ervaring verder uit te breiden. Studenten kunnen deelnemen aan Blended Intensive Programmes (BIPs), internationale projecten, stages en uitwisselingsprogramma's. Er is ook de optie om een deel van de opleiding in het buitenland te volgen, bijvoorbeeld voor een minor, stage of afstudeerproject. De opleiding maakt gebruik van Engelstalige literatuur en lesmateriaal, en werkt samen met internationale ontwerpbureaus en opleidingen, waardoor studenten ervaring opdoen met verschillende ontwerppraktijken wereldwijd. Door deze internationale componenten en de focus op '*internationalisation at home*', leidt de opleiding studenten op die goed voorbereid zijn op de globaliserende en interculturele werkvelden.

Het panel beoordeelt de Engelstalige opleidingsnaam voor CMD als logisch en passend. Deze naam sluit niet alleen aan bij de sector, waar deze reeds een begrip is, maar ook bij de internationale oriëntatie van het vakgebied. Tegelijkertijd onderkent de opleiding dat veel afgestudeerden na hun opleiding in Nederland aan het werk gaan. Toch benadrukt het panel dat

studenten in een diverse omgeving als Rotterdam en binnen de creatieve sector vrijwel altijd in aanraking komen met internationale en cross-culturele dynamiek. Dit geldt zowel tijdens de opleiding als in de latere beroepspraktijk.

Onderzoek

Zoals beschreven bij Standaard 1, besteedt de opleiding ruimschoots aandacht aan de ontwikkeling van het onderzoekend vermogen van studenten. Naast dat onderzoekscomponenten veelvuldig aan bod komen in praktijkgestuurde leerlijn in de Design Challenges, komt onderzoekend vermogen ook op andere wijzen voor in het programma. Zo werkt CMD nauw samen met het kenniscentrum *Creating 010*, waar onderzoek wordt verricht naar maatschappelijke transformaties in relatie tot digitalisering en ontwikkelingen in informatie- en communicatie-technologie.

Sinds 2021 zijn de lectoraten *Civic Prototyping* en *Cybersocial Design* actief betrokken bij het onderwijs, waarbij ze zowel inhoudelijke bijdragen leveren als onderwijs verzorgen. De lectoren zijn betrokken bij verschillende onderdelen van het curriculum, zoals hoorcolleges in jaar 1, workshops en lezingen in jaar 3, en opdrachten in de Design Challenges (DC) met betrekking tot de *Sustainable Development Goals* (SDG's). Daarnaast dragen ze vanuit hun onderzoek bij aan thema's zoals digitale toegankelijkheid, inclusie, en de toepassing van *Immersive Technologies*. De samenwerking tussen de lectoraten en de opleiding CMD wordt als waardevol ervaren, vooral door de inbreng van actuele onderzoeksresultaten en praktijkgerichte kennis. Lectoren zijn actief betrokken bij curriculumontwerpen en bieden studenten de mogelijkheid om samen te werken aan onderzoeksprojecten, bijvoorbeeld binnen het *Smart & Social City* Afstudeerlab. De opleiding moedigt docenten aan om samen te werken met de lectoraten, wat onder andere gebeurt door de mogelijkheid om onderzoeksprojecten te begeleiden of deel te nemen aan klankbordgroepen. Hierover is het panel zeer te spreken.

Instroom, begeleiding en studeerbaarheid

De redenen dat studenten specifiek voor de CMD opleiding in Rotterdam kozen kwamen naar voren in het gesprek met het studentenpanel en illustreren het Rotterdamse profiel van de opleiding. De opleiding biedt praktijkgericht onderwijs met focus op maatschappelijke vraagstukken en technologie. Ze werken aan projecten voor echte opdrachtgevers en leren met creativiteit en innovatie bij te dragen aan de maatschappij. De stad inspireert studenten om buiten hun eigen 'bubbel' te treden en samen te werken aan betekenisvolle oplossingen voor de samenleving.

Studenten gaven in het gesprek met het panel aan dat ze precies de goede balans ervaren tussen doen, maken en leren. Ook studenten met een functiebeperking dienen zich ook op hun gemak te voelen bij CMD, zo stelt de opleiding. Hierbij volgt de opleiding het hogeschoolbrede beleid en de aanpak. Deze studenten ontvangen ondersteuning van de studietoetscoach, die eventueel kan doorverwijzen naar het decanaat. Hier kunnen afspraken worden gemaakt om het programma van de student studeerbaar te houden (bv. extra tentamentijd, versoepelen van deadline, roosteraanpassing).

De opleiding hecht veel waarde aan communityvorming, wat bijdraagt aan de studeerbaarheid. Studenten ervaren een veilige, vertrouwde leeromgeving, waarin ze zich thuis voelen en hun voortgang zichtbaar kunnen maken. In jaar 1 worden ze intensief begeleid in de Design Challenges (DC's), waarbij de opleiding zowel professioneel als persoonlijk ondersteunt. In latere jaren krijgen studenten ruimte om hun persoonlijke interesses in hun ontwerp te integreren. De ontwerpstudio's fungeren als een thuisbasis voor samenwerking en leren, met een laagdrempelige sfeer. Ouderejaars studenten dragen bij aan dit 'huiskamergevoel' door peercoaching en het organiseren van activiteiten. Het panel waardeert deze communityvorming als een belangrijke bijdrage aan de studeerbaarheid van de opleiding.

II. Docententeam

De opleiding CMD van HR kent een divers en deskundig docententeam van 42 docenten (29,1 fte), dat – gebaseerd op de aangeleverde informatie - voldoende kwalificaties en expertise bezit, volgens het panel. Het team is goed in staat om het onderwijs inhoudelijk vorm te geven en te zorgen voor veilige leeromgeving. Binnen het docententeam wordt voldoende aandacht besteed aan zowel individuele als teamgerichte professionalisering. Docentprofessionalisering komt onder meer aan bod op teamdagen waarop onderwerpen zoals toetsing, evaluatie van het onderwijs en de invloed van nieuwe technologieën op het onderwijs aan bod komen. Individuele professionalisering kan op het gebied van trainingen, workshops en het bijwonen van (internationale) conferenties.

De opleiding vindt het belangrijk om docenten de ruimte te geven om hun kennis en expertise continu te actualiseren, zodat ze in staat zijn om nieuwe technologieën, zoals *Immersive Technology*, effectief in het onderwijs te integreren. Het docententeam heeft hierin een open en kritische houding ten opzichte van zichzelf, waardoor ze niet alleen proactief workshops aanbieden voor studenten, maar ook als team steeds beter in staat zijn om in te spelen op de veranderende behoeften van het onderwijs. Het panel benadrukt dat docentprofessionalisering een hoge prioriteit moet blijven krijgen, zodat het docententeam altijd up-to-date is wat betreft de dynamiek van het werkveld. Het panel doet daarom de suggestie een professionaliseringsplan te ontwikkelen, waarin de richting en doelstellingen voor de toekomst helder zijn gedefinieerd, zodat het team optimaal kan inspelen op veranderingen.

III. Opleidingsspecifieke voorzieningen

De opleiding CMD van HR beschikt over uitstekende opleidingsspecifieke voorzieningen die het leerproces van studenten aanzienlijk versterken. Het panel is bijzonder enthousiast over het gedeelde Stadslab, een faciliteit die studenten de mogelijkheid biedt om aan de slag te gaan met technologieën die direct aansluiten bij hun opleiding. In het Stadslab kunnen studenten zowel voor schoolopdrachten als voor privégebruik gebruik maken van geavanceerde tools zoals een VR-lab, 3D-printers en lasersnijders. Deze voorzieningen bieden studenten niet alleen de ruimte om hun ontwerpvaardigheden te ontwikkelen, maar stimuleren ook creatief en innovatief denken. Studentassistenten ondersteunen anderen met het gebruik van de machines. Het Stadslab fungeert als een inspirerende leeromgeving waar studenten hands-on ervaring opdoen met de nieuwste technologieën, wat hen goed voorbereidt op de dynamische en technologische aspecten van hun toekomstige werkveld. Het panel waardeert de toegang tot deze state-of-the-art faciliteiten als een grote meerwaarde voor de opleiding en de studenten.

Weging en Oordeel – Voldoet

Het auditpanel beoordeelt de opleiding op standaard 2 als 'voldoet'. De opleiding CMD biedt een goed opgebouwd en samenhangend programma dat studenten ontwikkelt tot digital designers met een human-centered benadering. Het curriculum is gestructureerd in drie leerlijnen: praktijkgestuurd (Design Challenges), skillsgestuurd (Portfolio en Design Skills), en kennisgestuurd (Design Theory). Deze leerlijnen bieden studenten een solide basis in zowel praktische ontwerpvaardigheden als theoretische kennis, die hen voorbereiden op de complexe uitdagingen in het werkveld. Het programma biedt ruime keuzemogelijkheden, waaronder Personal Challenges, Design Challenges in het derde jaar, en een minor in het vierde jaar, waarmee studenten hun opleiding kunnen personaliseren en verder verdiepen. Het panel constateert dat er binnen de opleiding kansen liggen om bepaalde concepten zoals reflectie, formatief handelen en professionalisering explicieter te benoemen en uit te werken, zowel in de onderwijsvisie als in de inhoudelijke invulling van Design Theory. Door het proces van conceptualiseren te versterken, kan de opleiding een gemeenschappelijke taal ontwikkelen die de samenhang binnen het curriculum vergroot en de bewustwording bij zowel docenten als studenten versterkt.

De opleiding heeft ook een sterke internationale dimensie, waarin studenten kennis opdoen over culturele diversiteit, inclusiviteit en de wereldwijde ontwerppraktijken. Ze kunnen deelnemen aan internationale Design Challenges, studiereizen en uitwisselingsprogramma's, evenals Blended Intensive Programmes (BIPs). Daarnaast speelt onderzoek een belangrijke rol in het curriculum, met actieve bijdragen van lectoraten en kenniscentra die studenten betrekken bij actuele maatschappelijke vraagstukken.

De opleiding beschikt over een goed uitgeruste leeromgeving, waaronder het Stadslab, waar studenten kunnen werken met technologieën zoals VR-labs, 3D-printers en lasersnijders. Dit versterkt hun ontwerpvaardigheden en stimuleert innovatief denken.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student. De examencommissie oefent haar wettelijke taken en bevoegdheden uit.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

De opleiding CMD heeft een competentiegericht karakter, dat komt ook terug in de visie op toetsing. De competenties van CMD (zie Standaard 1) vormen de basis van de toetsing en zijn geoperationaliseerd in verschillende kerntaken en beheersingsniveaus in het toetsplan. Toetsing wordt gezien als een essentieel onderdeel van het leerproces en is ontworpen om studenten zowel kennis als de toepassing van deze kennis te laten tonen. De opleiding maakt gebruik van diverse toetsvormen, zoals kennistoetsen, mondelinge presentaties en groepsopdrachten. Daarnaast speelt formatief handelen, waaronder diagnostische toetsing en feedback, een belangrijke rol in het leerproces, waarbij studenten gedurende de module constructieve terugkoppeling ontvangen om hun leerdoelen te behalen.

Toetsing binnen CMD is authentiek en draait om het meten van competenties van studenten in realistische beroepscontexten, waarbij een sterke nadruk ligt op beroepsproducten en realistische situaties. Het panel stelt vast dat er sprake is van *constructive alignment*, wat doelt op de aansluiting van onderwijsdoelen, de inrichting van het programma en de toetsing.

Het panel is positief over de betrouwbaarheid, validiteit en transparantie van de toetsing en beoordeling. De opleiding waarborgt deze kenmerken door het gebruik van rubrics en duidelijke beoordelingscriteria die expliciet gekoppeld zijn aan de leerdoelen van de modules. De toetsing is zorgvuldig ontworpen om de beoogde eindkwalificaties te meten, wat bijdraagt aan de validiteit van de beoordelingen. Door het systematische gebruik van formatieve evaluatie (in de vorm van feedback, feed forward en feed up) en peer feedback krijgen studenten continu inzicht in hun voortgang, wat de transparantie verder versterkt. Dit zorgt ervoor dat studenten niet alleen de eindbeoordeling begrijpen, maar ook de stappen die nodig zijn om deze te bereiken. CMD werkt veel met groepsopdrachten, waar studenten samenwerken aan realistische en complexe ontwerpuitdagingen. Daarbij zorgt de opleiding ervoor dat de individuele beoordeling geborgd is, zodat elke student op basis van eigen leerresultaten wordt geëvalueerd.

Feedback en reflectie

Feedback speelt een centrale rol in het leerproces bij CMD. Naast summatieve beoordelingen ontvangen studenten regelmatig mondelinge en schriftelijke feedback over hun werk, waarmee ze inzicht krijgen in hun competentieontwikkeling. In de praktijkgestuurde leerlijnen, zoals Design Challenges, worden studenten aangemoedigd om actief feedback in te winnen, zowel van docenten als van medestudenten. Dit bevordert niet alleen hun individuele ontwikkeling, maar versterkt ook hun vermogen om constructief feedback te geven en te ontvangen. Daarnaast stimuleert de opleiding reflectie, waarbij studenten hun eigen leerproces evalueren en reflecteren op de ontvangen feedback, zodat ze gericht kunnen werken aan hun verbeterpunten.

Kwaliteitsborging

De kwaliteitsborging binnen de opleiding wordt zorgvuldig bewaakt door de examencommissie, die bestaat uit ervaren leden met relevante kwalificaties zoals SKE en BKE. Deze commissie speelt een actieve rol in het waarborgen van de toetskwaliteit door toetsen periodiek te analyseren op de kwaliteitscriteria validiteit, betrouwbaarheid, transparantie, bruikbaarheid en constructieve alignment. De resultaten van deze analyses worden gedeeld met de cursushouder en de onderwijsmanager. Wanneer er afwijkingen of verbeterpunten zijn, onderneemt de cursushouder actie en legt dit vast.

Het panel is positief over de proactieve houding van de examencommissie en stelt vast dat zij haar wettelijke taken goed vervult. Tijdens het gesprek met het panel kwam naar voren dat de examencommissie goed zicht heeft op de toetsing binnen de opleiding en de integraliteit ervan scherp in het vizier houdt. Daarnaast werkt het team van CMD nauw samen om de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing te borgen. Dit gebeurt onder andere door gezamenlijke kalibratie van het beoordelingsproces, waar de examencommissie goed van op de hoogte is.

Afstuderen

In het laatste jaar werken studenten aan een individuele afstudeeropdracht. Voor deze opdracht werken studenten aan een digitale of hybride ontwerpopgave die resulteert in een interventie die aansluit bij een praktijkvraag uit het werkveld. Dit afstudeerproject biedt studenten de mogelijkheid om alle competenties in samenhang te demonstreren op bachelorniveau. Studenten werken aan een authentieke ontwerpvraag vanuit het werkveld. Tijdens het afstudeerevent – georganiseerd door de opleiding – krijgen studenten de kans om in contact te komen met potentiële afstudeerbedrijven, waarmee ze de kans krijgen een geschikt bedrijf te vinden voor hun afstudeeropdracht. Indien nodig, biedt de opleiding ook persoonlijke begeleiding om tot een passende afstudeeropdracht te komen.

Het afstudeertraject bevat verschillende mijlpalen, waarvoor studenten een set verplichte *deliverables* moeten aanleveren, die de voortgang van het afstudeerproject markeren en zorgen voor een gefaseerde evaluatie van de prestaties. Op deze manier wordt het afstudeerproces goed gestructureerd en kunnen studenten hun competenties aantoonbaar ontwikkelen en bewijzen. Het afstudeerproduct dat studenten aan het einde van jaar 4 opleveren, is een *highfidelity* prototype en een *design rationale* (ontwerpverslag) inclusief de redenering en argumentatie achter bepaalde processtappen en ontwerpbeslissingen.

Het panel is positief over de wijze van afstuderen, waarin studenten werken aan een compleet ontwerpvragestuk. De integratie van onderzoeksvaardigheden, argumentatie en redenering in het procesverslag en het uiteindelijke – creatieve – prototype vindt het panel passend bij CMD.

Weging en Oordeel – Voldoet

Het panel beoordeelt CMD ook op Standaard 3 als 'voldoet'. Het panel beoordeelt de toetsing binnen CMD als adequaat en constateert een sterke samenhang tussen de leerdoelen, onderwijsvormen en toetsing (*constructive alignment*). De opleiding maakt gebruik van diverse toetsvormen, waarmee studenten zowel kennis als toepassing aantonen. Toetsing is authentiek en vindt plaats in realistische beroepscontexten. Daarnaast is formatieve toetsing een integraal onderdeel van het leerproces, waardoor studenten continu inzicht krijgen in hun voortgang. De betrouwbaarheid, validiteit en transparantie worden gewaarborgd door het gebruik van rubrics, duidelijke beoordelingscriteria en systematische feedbackmomenten. De examencommissie vervult een proactieve rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling en monitort de validiteit en betrouwbaarheid van het proces.

Ook bij het afstuderen ziet het panel een duidelijke borging van de eindkwalificaties. Studenten werken zelfstandig aan een praktijkgerichte ontwerpopgave en leveren een *high-fidelity* prototype en een *design rationale* (ontwerpverslag) op. Het panel is positief over de wijze waarop onderzoeksvaardigheden, argumentatie en redeneratie worden geïntegreerd in het afstudeerproces.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Eigen oordeel auditpanel over het gerealiseerde eindniveau

Het auditpanel bekeek voorafgaand aan het locatiebezoek van vijftien recent afgestudeerden de eindwerken en bijbehorende beoordelingsformulieren. De bekeken eindwerken betroffen het *design rationale* (ontwerpverslag), het ontwikkelde prototype en een productvideo. De selectie van de eindwerken is gemaakt op basis van een lijst met alle afstudeerders uit 2023-2024. Bij de steekproef is rekening is gehouden met een spreiding over beoordelingen. Het panel beoordeelde de eindwerken – op één werk na – als voldoende. Het werd het panel duidelijk dat deze student in de afstudeerzitting de afstudeercommissie heeft overtuigd van het niveau van het eindwerk. Daarmee is het oordeel van het panel dat studenten het bachelorniveau representeren.

Het panel waardeert de sterke praktijkverbinding bij het afstuderen, omdat studenten werken aan een opdracht van een echte opdrachtgever. Dit is een zeer sterke voorbereiding op hun loopbaan als CMD'er. Het panel woonde – naast de vijftien beoordeelde eindwerken – tijdens het locatiebezoek twee presentaties van reeds afgestudeerde studenten bij. Zij namen het panel mee in hun ontwerp reis. Het panel was onder de indruk van de uitgebreide onderzoeken en resultaten van deze studenten. De leerervaring die studenten opdeden tijdens het afstuderen is volgens het panel noemenswaardig.

Opvallend is de variatie in diepgang en complexiteit van de ontwerp vragen die studenten formuleren. Het panel adviseert de opleiding om studenten beter te begeleiden in het afbakenen van hun ontwerp vraag, zodat het niveau van complexiteit altijd passend is. Dit niveau kan ook beter tot uiting komen in de beoordeling, waarbij complexere opdrachten nu een hogere waardering lijken te krijgen. Daarnaast constateert het panel dat de eindwerken zeer omvangrijk zijn, wat een hoge werkdruk voor examinatoren met zich meebrengt. Hoewel de integrale toetsing van alle competenties essentieel blijft, kan een compacter format bijdragen aan een efficiënter beoordelingsproces.

Functioneren in de praktijk

Het panel stelt vast dat de opleiding een sterk netwerk heeft binnen het werkveld, wat bijdraagt aan de aansluiting van studenten op de beroepspraktijk. Werkveldvertegenwoordigers zijn positief over de afgestudeerden en herkennen hen als snel denkende, creatieve en visueel sterke professionals met een sterke maatschappelijke betrokkenheid. Rotterdamse CMD-studenten onderscheiden zich door hun vermogen om complexe vraagstukken helder te visualiseren en onderzoeksresultaten tastbaar te maken voor opdrachtgevers, zo vernam het panel.

Alumni geven aan dat zij een solide basis vanuit de opleiding hebben meegekregen, waardoor zij goed kunnen meekomen in de dynamische praktijk van ontwerp- en innovatieprocessen. De vaardigheden en mindset die zij tijdens de opleiding ontwikkelen, stellen hen in staat om flexibel te functioneren in uiteenlopende sectoren en bij te dragen aan maatschappelijke en digitale innovatie.

Het panel ziet mogelijkheden om de waardevolle werkveldcontacten van de opleiding verder te benutten. Door alumni en externe partners nauwer te betrekken, kunnen studenten nog beter

worden voorbereid op een succesvolle start in het werkveld. Daarom doet het panel de aanbeveling om een alumninetwerk op te zetten, zodat afgestudeerden actief betrokken blijven en hun ervaringen en netwerk kunnen delen met huidige studenten. Dit zou niet alleen de verbinding tussen opleiding en praktijk versterken, maar ook bijdragen aan een duurzamere relatie met het werkveld.

Weging en Oordeel – Voldoet

Het auditpanel komt voor Standaard 4 tot het oordeel 'voldoet'. Het panel beoordeelt de gerealiseerde leerresultaten als voldoende en constateert dat afgestudeerden het bachelorniveau aantoonbaar behalen. De sterke praktijkverbinding bij het afstuderen wordt gewaardeerd, omdat studenten werken aan opdrachten van echte opdrachtgevers, wat hen goed voorbereidt op de beroepspraktijk.

Werkveldvertegenwoordigers en alumni zijn positief over de afgestudeerden en herkennen hen als creatieve, visueel sterke en maatschappelijk betrokken professionals. Wel ziet het panel verbeterkansen in het begeleiden van studenten bij het afbakenen van hun ontwerp vraag en het compacter maken van eindwerken om de beoordelingslast te verlagen. Verder beveelt het panel aan om een alumninetwerk op te zetten, zodat afgestudeerden actief betrokken blijven en de verbinding met het werkveld verder wordt versterkt.

5. EINDOORDEEL

Het auditpanel trof bij de hbo-bacheloropleiding Communication & Multimedia Design van de Hogeschool Rotterdam een stevige opleiding aan die studenten op een unieke manier voorbereidt op een toekomst in het creatieve digitale werkveld. Het panel waardeerde de open en constructieve gesprekken met betrokken en gepassioneerde docenten, studenten en vertegenwoordigers uit het werkveld. De opleiding CMD van HR biedt studenten een sterke basis om digitale en hybride ontwerpoplossingen te creëren die inspelen op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. Het panel is positief over de kwaliteit die de opleiding bewerkstelligt en ziet dat afgestudeerden goed voorbereid zijn om in uiteenlopende sectoren impact te maken met hun creatieve en technische vaardigheden.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit op alle standaarden zoals beschreven in het Beoordelingskader Opleiding met ITK van de NVAO. Op basis van de beslisseregels van de NVAO komt het panel tot het algemene eindoordeel ‘positief’ voor de hbo-bacheloropleiding Communication & Multimedia Design van Hogeschool Rotterdam.

6. AANBEVELINGEN

In het rapport zijn enkele ontwikkelpunten benoemd. Deze ontwikkelpunten zijn alle van belang, maar het panel wil in dit hoofdstuk de nadruk leggen op de volgende aanbevelingen:

1. Creëer een gemeenschappelijke taal door te conceptualiseren

Het panel constateert dat de opleiding meer werk kan maken van een gemeenschappelijke taal. Een mogelijke stap om dit te realiseren is volgens het panel het proces van conceptualiseren: het benoemen van de concepten en methoden die boven de praktische uitvoering hangen. Door dit proces explicieter te maken, ontstaat een gemeenschappelijk begrip van de benaderingen en waarden die de opleiding hanteert. Dit zal niet alleen bijdragen aan een betere communicatie binnen het team van docenten, maar ook zorgen voor een grotere bewustwording bij zowel docenten als studenten van wat zij doen en waarom. Het ontwikkelen van een gedeelde taal rondom deze concepten kan de consistentie in het onderwijs versterken en de kwaliteit van het onderwijs verbeteren.

2. Integreer het lectoraat en het werkveld op strategisch niveau bij de opleiding

Het panel concludeert dat er aanzienlijke winst te behalen valt in de manier waarop het lectoraat en de onderzoeksopgaven geïntegreerd zijn in de opleiding. Het panel doet daarom de aanbeveling om de onderzoeksfocus van het lectoraat meer te verbinden en te integreren met de strategische ontwikkelingsdoelen van de opleiding en daarmee congruentie te creëren. Bijvoorbeeld door samen (lectoraten, docent-onderzoekers, werkveld) onderzoeksprojecten op te zetten, en deze met studenten /onderwijs uit te voeren. Maar ook facilitering om docenten op vaste/langere termijn onderdeel uit te laten maken van lectoraten.

Dit draagt niet alleen bij aan de kwaliteit van onderzoek, maar ook aan de afstemming van de opleiding op de actuele behoeften van het werkveld. En het draagt bij aan het scherp houden van het toekomstbeeld van CMD en het vakgebied. Hier ligt volgens het panel ook een mooie rol voor het lectoraat.

3. Optimaliseer het gebruik van werkveldcontacten en organiseer een alumninetwerk

De opleiding beschikt volgens het panel over vele waardevolle werkveldcontacten die verder gekapitaliseerd kunnen worden. Door alumni en externe partners (nog) nauwer te betrekken, kan de opleiding haar studenten nog beter voorbereiden op een goede landing in het werkveld. Daarbij raadt het panel aan een alumninetwerk op te richten, om zo actief contacten met alumni te onderhouden en te benutten in de opleiding.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam hbo-bacheloropleiding Communication & Multimedia Design Voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II

Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Communication & Multimedia Design – Hogeschool Rotterdam – 10 december 2024²

Programma Visitatie CMD		
10 december 2024		
Van	Tot	Gesprekspartners/onderwerpen
8.00	- 8.15	Inloop en ontvangst
8.15	- 9.00	Vooroverleg panel
9.00	- 9.20	Presentatie: Welkom bij CMD Rotterdam
9.25	- 9.40	Student Award 2023 Hogeschool Rotterdam
9.40	- 10.05	Interactief gedeelte (rondleiding): • Studio jaar 2 (15 min. in gesprek met studenten) • Minor Designful Innovation (10 min)
10.10	- 11.00	Gespreksronde: studenten uit jaar 1 t/m 4
11.00	- 11.15	Intern overleg panel
11.15	- 12.15	Gespreksronde: docenten uit jaar 1 t/m 4
12.15	- 13.00	Lunch
13.00	- 13.30	Proeverijtje van het Stadslab
13.30	- 14.15	Gespreksronde: commissies & interne samenwerkingen
14.15	- 14.30	Intern overleg panel
14.30	- 14.45	Afstudeerpresentatie
14.45	- 14.50	Pauze
14.50	- 15.30	Gespreksronde: Werkveld & Alumni
15.30	- 15.45	Intern overleg panel
15.45	- 16.15	Gespreksronde: Onderwijsmanager & directeur CMI
16.15	- 17.00	Intern overleg panel (Bepaling voorlopige beoordeling NVAO)
16.15	- 17.00	Eventueel: Pending Issues
17.00	- 17.30	Terugkoppeling en afsluiting Panel

² NB. In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' (inwerkingtreding 1 april 2024). Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren

opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel.

Het auditteam ontving geen reacties.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Afstemming tussen de deelpanels is geborgd door de overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de auditpanels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland', (2024).

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één opleidingscode (ISAT) wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Opleidingsbeoordeling instelling met erkenning ITK

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III

Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport opleiding
- Landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD 2021
- Alumni-onderzoek CMGT en CMD HR
- Strategische Agenda Hogeschool Rotterdam (2023-2028)
- Rapport Nieuwe werelden, nieuwe technologieën
- Landelijk Domeinprofiel CMD (LOP 2018)
- Opleidingsprofiel CMD Rotterdam 2024-2028
- Competentiedekkingsmatrix CMD Rotterdam
- CMI-toetsbeleid
- Toetsplan CMD Rotterdam
- Schematisch programma-overzicht
- CMD Rotterdam BoKS
- Onderwijs- en examenregeling – OER
- Overzicht van het ingezette personeel
 - functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* recente eindwerken (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.
- Jaarverslag Examencommissie CMI 2021-2022 / 2022-2023
- Jaarverslag kenniscommunities CMD 2023/2024
- Jaarverslag opleidingscommissie 2022-2023/2023-2024

Het panel heeft van vijftien studenten de eindwerken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV

Panelsamenstelling

Op 9 december 2024 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Communication and Multimedia Design van Hogeschool Rotterdam, onder het nummer PA-2045. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

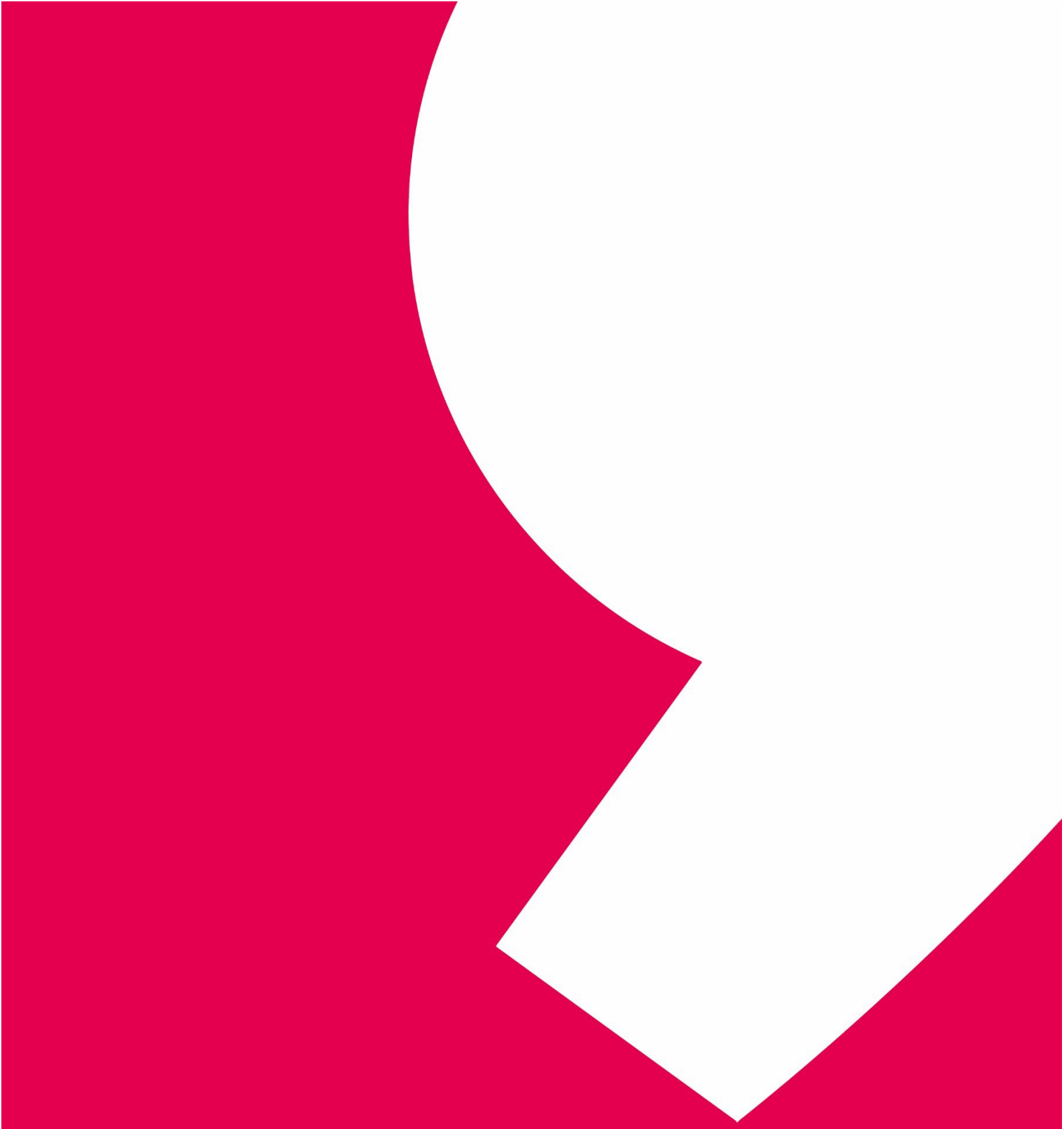
Naam visitatiegroep:	HBO CMD
----------------------	---------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. R.B. (Ruud) van der Herberg	Voorzitter	Lead auditor voor accreditaties in het hoger onderwijs en adviseur voor HO, MBO, VO en PO op het gebied van kwaliteitszorg (o.a. INK, excellentie en duurzaamheid).
M. (Marieke) Rietbergen MA	Lid	Founder / Director Design Innovation Group BV & docent/coach bij de Master Crossover Creativity aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU).
D. (Danica) Mast MSc	Lid	Senior onderzoeker & docent Communication & Multimedia Design; Interaction Design en User Experience Design aan de Haagse Hogeschool (HHS).
B. (Bibi) Fransen	Studentlid	Student Communication and Multimedia Design aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).
C.F. (Cathelijne) van Oeffelt MSc	Secretaris	NVAO-geregistreerd secretaris.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Hobéon

Sir Winston Churchilllaan 273
2288 EA Rijswijk
Postbus 70, 2280 AB Rijswijk
+31 (0)88 998 3140
www.hobeon.nl
info@hobeon.com